

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ № 10

София, 25 юни 1999 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Живко Сталев

Членове: Асен Манов

Цанко Хаджистойчев

Станислав Димитров

Неделчо Беронов

Димитър Гочев

Стефанка Стоянова

Иван Григоров

Тодор Тодоров

Александър Арабаджиев

Георги Марков

Маргарита Златарева

при участието на секретар-протоколисти Гургана Иванова и Росица Топалова разгледа в открито заседание на 17 юни 1999 г. конституционно дело № 36 /1998 г., докладвано от съдията Иван Григоров.

Делото е образувано на 16 декември 1998 г. по искане на 52 народни представители от XXXVIII Народно събрание.

Иска се установяване на противоконституционността на редица разпоредби от Закона за радиото и телевизията /ЗРТ/ - обн.ДВ, бр. 138 от 1998 г., а именно:

Член 5, чл. 7, т.8, чл. 11, ал. 2, чл. 24, чл. 26, т. 3, чл. 29, ал. 1, чл. 30, ал. 2 и 3, чл. 31, чл. 32, чл. 33, чл. 37, ал. 2, чл. 52, ал. 1, чл. 58, ал. 1, чл. 59, ал.2 , т. 3, чл. 61, ал. 1, чл. 93, ал. 1, чл. 94, чл. 96, чл. 98, чл. 99, чл. 101, ал. 1, чл. 102, т. 2 и 3, чл. 105, ал. 1, 3 и 4, чл. 106, ал. 2, чл. 107, ал. 3, чл. 109, ал. 2, чл. 111, т.6, чл. 113, чл. 114, чл. 115, чл. 116, чл. 117,

чл. 118, чл. 119, чл. 120, чл. 123, чл. 125, ал. 2, чл. 127, ал. 1, параграф 2, ал. 1, 3 и 4, параграф 3, параграф 5, ал. 2, 3 и 4, и параграф 9 изцяло, както и частично чл. 67, т. 2 относно думата “груби” чл. 93, ал. 4, относно думите “по всяко време”, чл. 111 относно думите “до Държавната комисия по далекосъобщения”, чл. 111, т. 8 относно думите” програмен проект, програмна концепция, програмен профил, програмна схема” и чл. 112, ал. 1 относно думите” на Държавната комисия по далекосъобщения”.

С определение от 19 януари 1999 г. Конституционният съд е допуснал искането за разглеждане по същество. Конституирани са като заинтересувани страни Народното събрание, Министерският съвет, Държавната комисия по далекосъобщения /ДКД/, Националният съвет за радио и телевизия /НСРТ/, Българската национална телевизия /БНТ/, Българското национално радио /БНР/ и Българска медийна коалиция. С определение от 25 февруари 1999 г. Конституционният съд е конституирал като заинтересувана страна и Асоциация за Европейска интеграция и права на човека – гр. Пловдив.

На страните е даден 14-дневен срок за представяне на писмени становища по делото. В предоставения срок са постъпили становища от Народното събрание, Министерския съвет, Държавната комисия по далекосъобщения, Националният съвет за радио и телевизия, Българска медийна коалиция и Асоциация за Европейска интеграция и права на човека.

Подателите на искането не са представили допълнителни съображения в негова подкрепа. В основни линии оплакването им за противоконституционност на част от разпоредбите от ЗРТ се свежда до следното:

-Народните представители считат, че е налице противоречие между разпоредбата на чл. 5 ЗРТ и чл. 39, ал. 1 и чл. 41, ал. 1 от Конституцията на Република България.

-Подателите на искането приемат, че задължението на БНР и БНТ по чл. 7, т. 8 ЗРТ да предоставят на гражданите възможност да се запознаят с официалната позиция на държавата по важни събития от обществения живот, нарушава принципа на политическия плюрализъм, на свободата на изразяване на мнение, забрана за цензура и правото на информация /чл. 11, ал. 1, чл. 39, чл. 40 и чл. 41 от Конституцията/.

-В искането до Конституционния съд групата депутати интерпретират разпоредбата на чл. 11, ал. 2 ЗРТ като цензура, т.е. като противоречаща на чл. 40, ал. 1 от Конституцията.

-Атакува се като противоконституционен чл. 24 ЗРТ и всички текстове в закона свързани с Националния съвет за радио и телевизия. Оспорва се начинът на конституиране на Националния съвет за радио и телевизия като противоречащ на Конституцията.

-В искането си до Конституционния съд групата народни представители оспорват нормите от ЗРТ, които не допускат в НСРТ и управителните съвети на БНР и БНТ да има членове, които са били щатни или нещатни сътрудници на бившата Държавна сигурност.

-Твърди се, че чл. 30, ал. 2 ЗРТ противоречи на чл. 1, ал. 3 от Конституцията, според който никой не може да присвоява осъществяването на народния суверенитет.

-В искането се оспорват частично или напълно като противоконституционни разпоредбите от ЗРТ, свързани с правото на Държавната комисия по далекосъобщения да издава лицензии за радио и телевизионни дейности.

-Поддържа се тезата, че чл. 52, ал. 1 ЗРТ създава опасност от допускане на привилегии, основани на политическа принадлежност,

заплаха за свободата на съвестта и мисълта, както и за комуникационните права на гражданите.

-Твърди се, че чл. 67, т. 2 ЗРТ в частта му “труби” противоречи на чл. 5, ал. 3 от Конституцията, тъй като в ЗРТ липсвала легална дефиниция на това понятие.

-Атакува се като противоконституционен принципът за въвеждане на месечни такси за формиране на фонд “Радио и телевизия”.

- В искането се твърди, че чл. 93, ал. 4 от Закона противоречи на чл. 33, ал. 1 от Конституцията, регламентиращ неприкосновеността на жилището.

- Групата народни представители поддържа становището, че с чл. 102, т. 2 и т. 3 ЗРТ се създават условия за монополизъм, нелоялна конкуренция и се застрашава свободната стопанска инициатива, с което се нарушава чл. 19, ал. 1 и 2 от Конституцията.

-Атакува се конституционосъобразността на разпоредбите, с които се ограничава кандидатстването за лицензия на определени юридически лица, като народните представители поддържат, че е налице нарушение на чл. 19, ал. 2 от Конституцията.

-В искането до Конституционния съд се твърди, че текстът на чл. 111, т. 8 ЗРТ, който изисква програмна концепция, програмен проект, програмен профил и програмна схема от кандидатите за лицензия е противоконституционен.

-Оспорва се конституционосъобразността на параграф 9 от Преходните и заключителни разпоредби /ПЗР/ на ЗРТ с оглед на чл. 18, ал. 6 и чл. 19, ал. 1 и 2 от Конституцията.

В становищата си Българска медийна коалиция и Асоциация за Европейска интеграция и права на човека частично поддържат

направеното искане до Конституционния съд и излагат аргументи в тази насока.

Народното събрание, Министерският съвет, Държавната комисия по далекосъобщения и Националният съвет за радио и телевизия изцяло оспорват основателността на направеното искане и излагат подробни съображения в тази насока.

За да се произнесе по направеното искане Конституционния съд обсъди направените доводи в искането, всички данни по делото, както и писмените и устни становища на страните и приема следното:

I. Член 5 ЗРТ

В чл. 5 ЗРТ е въведено изискването търговските радио-и телевизионни оператори да са търговски дружества с лицензия за радио-и телевизионна дейност, като е пояснено, че тяхната дейност има за основна цел разпределение на печалба между съдружниците на тези дружества. От страна на вносителите на искането се прави оплакване, че с тази разпоредба се ограничават правата на едноличните търговци по чл. 39, ал. 1 от Конституцията да изразяват мнение и да го разпространяват.

Разпоредбата на чл. 5 ЗРТ не стеснява кръга на субектите по отношение на упражняването и ползването на правата по чл. 39, ал. 1 и чл. 41, ал. 1 от Конституцията, а само поставя известни изисквания за организационна и юридическа форма, в която всяко лице би могло да упражнява и ползва тези права. Отнася се за законодателна целесъобразност, която не влиза в противоречие с основни конституционни принципи и права на гражданите.

Нещо повече – за всички физически и юридически лица е налице и гарантираната възможност да бъдат обществени радио-и телевизионни оператори по смисъла на чл. 6 ЗРТ.

Следва да се отбележи, че ЗРТ не е единствения закон, който въвежда някои ограничения по отношение на едноличните търговци, когато спецификата на дейността изисква обществен интерес да се постави пред този на отделните физически лица /в Закона за банките – чл. 1, в Закона за застраховането – чл. 4 и др./. В този смисъл е и постоянната практика на Конституционния съд- Решение № 18 от 1997 г., относно ограниченията в Закона за банките, Решение № 6 от 1997 г. по Закона за застраховането.

В заключение е уместно да се цитира и Решение № 21 от 1996 г., където изрично е прието, че: ”Законодателното установяване на условия, ограничения или формалности в защита на конституционни ценности /основания/ е суверенно право на законодателя. Това важи с особена сила за създаването и разпространяването на радио – и телевизионни програми. Поради институционалния характер на електронните медии, тяхното въздействие върху общественото мнение и върху обществените процеси Конституцията предвижда не само право на държавата да регулира тяхното създаване и дейност, но и задължение да стори това”.

По изложените съображения съдът счита, че искането за обявяване на чл. 5 ЗРТ за противоконституционен следва да се отхвърли.

II. Член 7, т. 8 ЗРТ

Атакуваната разпоредба от ЗРТ оторизира БНР и БНТ като национален обществен радио оператор, съответно национален обществен телевизионен оператор да предоставят на гражданите възможност да се запознаят с официалната позиция на държавата по важни въпроси на обществения живот.

Визираната в искането разпоредба е обща и е включена систематично в глава първа на ЗРТ, където са регламентирани общите

принципи на правната уредба. С тази норма се гарантира конституционното право на гражданите на информация. Това е така, защото гражданите имат право да знаят каква е официалната позиция на държавата. Тази позиция се изразява чрез държавните органи при различни случаи и пред различни правни субекти. По този начин обществото и отделният индивид се информират от една страна за дейността на тези органи, а от друга – за същността на тази дейност – становища, аргументация, концепции, като по този начин всичко се поставя на плоскостта на обществения дебат, който е немислим без пълна информираност и прозрачност. Правото на информация би било накърнено, ако за националните електронни медии не съществуваше задължението, уредено от законодателя в чл. 7, т. 8 ЗРТ, да предоставят на всички граждани възможността да се запознаят с официалната позиция на държавата по важни въпроси на обществения живот. Законът за радио и телевизия задължава БНР и БНТ да отразяват различните идеи и убеждения в обществото и да съдействат за взаимното разбирателство и толерантност в отношенията между хората, в пълно съответствие с принципа на политическия плюрализъм. Официалната позиция на държавата може да бъде изразена само и единствено от официалните държавни органи, но не и от опозицията. Тя може да изразява свои становища по официалната позиция на държавата и да я критикува чрез преките предавания по БНР и БНТ на някои от пленарните заседания на Народното събрание, както и на парламентарния контрол, който се предава от електронните медии винаги пряко. Всички заседания на Народното събрание се предават от БНР на определена честота, покриваща територията на цялата страна. Опозицията има възможност да изразява становища и чрез частните електронни медии, както и по националните радио и телевизия, които

съгласно разпоредбата на чл. 7, т. 6 от закона са длъжни да отразяват различните идеи и убеждения в обществото.

Аргумент за противоконституционност на разпоредбата на чл. 7, т. 8 ЗРТ не може да се изведе и на плоскостта на съотношението на този текст към разпоредбата на чл. 51 ЗРТ, поради следните съображения: член 51 ЗРТ следва да се възприема като специална норма към обща, каквата е по същество атакуваната разпоредба. В текста се визира хипотеза на информация, отнасяща се до конкретно събитие – на бедствие или на непосредствена заплаха за живота, сигурността и здравето на населението или на отделни лица. Наистина, адресатите и на двете норми са едни и същи, но в специалния текст има две съществени изисквания – в определени хипотези електронните медии са длъжни незабавно и безвъзмездно да предоставят програмно време на компетентния държавен орган.

Безспорно е, че БНР и БНТ се характеризират не само като обществени радио и телевизионни оператори, но и като национални институции за информация. Тези им задължения най-общо са регламентирани в атакувания текст, но в никакъв случай от това не следва извода, че това задължение накърнява свободата на електронните медии сами да определят своята редакционна политика, нито се създават никакви ограничения по отношение изявите на опозицията. Тогава, когато представители на опозицията участват в определен държавен орган и оформят официалната му позиция по определени въпроси от негова компетентност, то тя ще бъде изразена по силата и реда на чл. 7, т. 8 ЗРТ.

Съществува и още един сериозен аргумент в подкрепа на тезата, че атакуваният текст от закона е съобразен с Конституцията, а именно: Конституцията и законите формират по установен ред държавните органи. Неоснователно е твърдението в искането на депутатите, че

официалната позиция на държавата е позиция на управляващото мнозинство. Приемането на тази теза означава да се отричат основни принципи на конституционното право, на легитимността на държавните органи, щом те са конституирани при определено политическо мнозинство. Разпоредбата на чл. 7, т. 8 ЗРТ не нарушава правото на гражданите по чл. 39 от Конституцията да изразяват мнение и да го разпространяват, не им го отнема, както и не въвежда цензура върху предаванията на БНР и БНТ, забранена с чл. 40 от Конституцията. Ето защо атакуваният текст не само не отнема, но осигурява правото по чл. 41 от Конституцията на гражданите да получават информация по отношение на официалната позиция на държавата по важни въпроси на обществения живот, без да им пречи да търсят и разпространяват тази информация.

По изложените съображения искането за обявяване противоконституционността на чл. 7, т. 8 ЗРТ е неоснователно и следва да се отхвърли.

Ш. Член 11, ал. 2 ЗРТ

Член 11, ал. 2 ЗРТ регламентира, че журналистите и творческите работници, сключили договор с радио-и телевизионни оператори, не могат да получават инструкции и указания за упражняването на тяхната дейност от лица и / или групи извън органите на управление на радио-и телевизионни оператори.

Искането за противоконституционност на текста се аргументира с тезата, че по този начин върху журналистите и творческите работници би могло да се упражнява цензура, от органите на управление, което противоречи на текста на чл. 40, ал. 1 от Конституцията.

Конституционният съд не споделя тези съображения.

От логическото тълкуване на разпоредбата следва извода, че визираните инструкции и указания са във връзка с тяхната дейност по

тези договори и е недопустимо това да се прави от лица, различни от страните по договора. Явно е, че законодателят е имал предвид определени общи условия, които да се отнасят до всички работещи в съответната медия. Нещо повече – тези правила, които са част от всеки договор следва да се спазват от страните, защото именно по този начин ще се гарантира добросъвестното спазване на всички клаузи в облигационните и трудовите правоотношения между журналистите от една страна и от друга – от техните съконтрахенти – работодатели.

Неоснователно е твърдението в искането, че тази разпоредба представлява цензура и е в нарушение на чл. 40, ал. 1 от Конституцията. От цялостния прочит на чл. 11 ЗРТ е безспорно, че са създадени реални гаранции за журналистите да изразяват свободно своите мнения и тези. В чл. 11, ал. 3 ЗРТ е предвидена подчертано демократична възможност работещите в съответната медия публично да критикуват програмната политика на радио-и телевизионните оператори и това да не се определя като нелоялност към работодателя. В ал. 4 от закона е регламентирана и възможността журналистите да имат право да откажат да изпълняват възложена задача, ако тя противоречи на техните лични убеждения.

От изложеното несъмнено следва, че разпоредбата на чл. 11, ал. 2 ЗРТ не следва да се разглежда изолирано и извън контекста на цялостната регламентация на отношението журналист – работодател. Добросъвестният прочит на целия текст на чл. 11 ЗРТ изключва основателността на искането за противоконституционност на атакуваната алинея.

IV. Член 24 ЗРТ и свързаните с него чл. 29, ал. 1, чл. 30, ал. 2 и 3, чл. 31, чл. 32, чл. 33, чл. 37, ал. 2, чл. 58, ал. 1, чл. 61, ал. 1, чл. 98, чл. 99, чл. 101, ал. 1, чл. 106, ал. 2, чл. 113, чл. 114, чл. 115, чл. 116, чл.

117, чл. 118, чл. 119, чл. 120, чл. 123, чл. 125, ал. 2, чл. 127, ал. 1, параграф 2, ал. 1, 3 и 4, параграф 3 и параграф 5, ал. 2, 3 и 4.

В своето искане до Конституционния съд групата народни представители атакуват като противоконституционен чл. 24 ЗРТ и всички текстове в Закона, свързани с Националния съвет за радио и телевизия. Твърди се, че начина по който е конституиран този орган не е съобразен с изискванията на чл. 20 ЗРТ и противоречи на чл. 40, ал. 1 от Конституцията.

Съгласно разпоредбата на чл. 20 ЗРТ, Националният съвет за радио и телевизия е независим специализиран колегиален орган, който защитава свободата на словото, независимостта на електронните медии и интересите на зрителите и слушателите.

За втори път Конституционният съд е сезиран във връзка със създаването и дейността на този орган. С решение № 21 от 1996 г. съдът е приел, че "Законодателят е длъжен сред различните възможни модели за създаване на НСРТ да избере този от тях, който в най-голяма степен съответства на характера на органа, неговата независимост и значението му за цялото общество. Извън компетентността на съда е да дава указания за начина на използване на различните принципи /квотен, паритетен, ротационен и др., по отделно или в съчетание/ при създаване на независими органи. Във всички случаи обаче спазването на принципа на политическия неутралитет при създаването и функционирането на НСРТ е от решаващо значение за конституционностьта на уредбата".

След новото обсъждане на закона в Народното събрание, бе възприет квотен принцип на конституиране на НСРТ, който се създаде чрез две квоти – 5 члена избирани от Народното събрание и 4 члена назначавани от Президента. По този начин НСРТ се създава от единствените два органа пряко избрани от народа - Народното

събрание и Президента. Резонно е становището, че в избора на съвета участват органи, представляващи еманация на целия народ, а не на отделни социални групи и съсловия. Това условие се гарантира от чл. 67, ал. 1 от Конституцията, където е посочено, че “народните представители представляват не само своите избиратели, а целия народ”, както и от чл. 92, ал. 1 на Основния закон, който посочва, че президентът “олицетворява единството на нацията”. Наистина в решение № 25 от 1995 г. Конституционният съд е приел, че президентът според Конституцията не е деполитизиран държавен орган. Държавният глава има политически функции и има право на политически изявления, което е закрепено и в Конституцията – чл. 98, т. 2, но това не води до дерогирането на посочения по-горе чл. 92 от Конституцията, че той е изразител на единството на нацията, която представлява и олицетворява.

Допълнителна гаранция за независимостта на НСРТ е съчетаването на квотния принцип при конституирането на съвета с ротационния принцип на обновяване периодично на членове на съвета, което напълно е възможно да става при различно съотношение на политическите сили в парламента и от друг президент. Абсурдно е да се приеме, че с всяка промяна на съотношението на политическите сили в управлението на страната ще се поставя въпрос за ново конституиране на НСРТ, което вече реално ще създаде условия за намеса на тези сили в дейността му. Следва да се отбележи, че съществува практика на аналогичен на НСРТ орган в други модерни и демократични държави да бъде определян от правителството или да бъде на подчинение на отделни министри. Но това не поражда никакви съмнения, относно неговата независимост и безпристрастност.

В заключение следва да се отбележи, че критериите за конституиране на НСРТ не са политически по своя характер. Това е

така, защото критериите за определяне на членовете на НСРТ са фиксирани в чл. 25 ЗРТ пространно и в основни линии се отнасят до образованието и професионалния опит на съответните лица в определени области.

По изложените по-горе съображения Конституционният съд приема, че искането на народните представители за обявяване на противоконституционност и на свързаните с начина на формиране на НСРТ разпоредби на чл. 29, ал. 1, чл. 30, ал. 2 и 3, чл. 31, чл. 32, чл. 33, чл. 58, ал. 1, чл. 61, ал. 1, чл. 98, чл. 99, чл. 101, ал. 1, чл. 106, ал. 2, параграф 2, ал. 1, 3 и 4, параграф 3 и параграф 5, ал. 2, 3 и 4 са неоснователни. На същото основание следва да бъде отхвърлено искането за обявяване противоконституционност на разпоредбите на чл. 37, ал. 2, който определя начина на вземане на решения от НСРТ, чл. 113, чл. 114, чл. 115, чл. 116, чл. 117, чл. 118, чл. 119, чл. 120, чл. 123, чл. 125, ал. 2 и чл. 127, ал. 1. Всеки орган, независимо от начина на конституирането си трябва да има определен мандат или изрично да се постанови, че не е създаден на мандатен принцип. В неговия статут трябва да се определи редът за вземане на решения, както и редът за осъществяване на дейността му. Доколкото в ЗРТ се съдържат административно-наказателни разпоредби, недопустимо е да няма оправомощени длъжностни лица, които да установяват административните нарушения определени в закона. По този начин се спазва изискването за законоустановеност на нарушенията и е недопустима политическа аргументация.

По тези съображения съдът приема за неоснователни исканията на народните представители за обявяване на противоконституционност на всички атакувани текстове от Закона по този раздел.

V. Член 26, т. 3 и чл. 59, ал. 2, т. 3 ЗРТ

С разпоредбата на чл. 26, т. 3 ЗРТ, законодателят е приел, че не могат да бъдат членове на НСРТ лица, които са били щатни и нещатни сътрудници на бившата Държавна сигурност. В чл. 59, ал. 2, т. 3 ЗРТ ограничение по този признак е въведено и по отношение членовете на управителните съвети на БНР и БНТ.

В искането си до Конституционния съд групата народни представители поддържат тезата, че тези ограничения са противоконституционни и се позовават на разпоредбите на чл. 5, ал. 3, чл. 6, ал. 2, чл. 31, ал. 3 и чл. 57, ал. 1 от Конституцията.

Конституционният съд намира, че искането е неоснователно и следва да се отхвърли, поради следните съображения:

Съгласно разпоредбата на чл.3, ал.1, т.1 от Закона за достъп до документите на бившата Държавна сигурност, се извършва проверка за принадлежност към бившата Държавна сигурност на лицата, които кандидатстват или заемат длъжностите на генерални директори на националните електронни медии – БНР и БНТ. С решение № 10/1997 г. Конституционния съд прие, че тази разпоредба не е противоконституционна. Като се има предвид, че съгласно разпоредбата на чл. 32, ал. 1, т. 2 ЗРТ генералните директори се избират и освобождават от НСРТ, би могло с аргумент за по-силното основание такова ограничение да се въведе и за членовете на НСРТ, което е направено и от законодателя. Такова ограничение, според Конституционния съд не нарушава разпоредбата на чл. 6, ал. 2 от Конституцията. Аргументи в тази насока могат да се изведат и от практиката на съда. С решение № 14 от 1992 г. Конституционният съд е приел, че признаците, въз основа на които не се допуска ограничение на правата на гражданите са изчерпателно изброени в Конституцията в разпоредбата на чл. 6, ал. 2. На това основание не се допускат никакви ограничения на правата на гражданите, основани на раса, народност,

етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние. Служителите на бившата Държавна сигурност са били в определено служебно – трудово или договорно – положение с конкретен държавен орган – Държавна сигурност. Това положение не е идентично с лично и обществено положение по смисъла на чл. 6, ал. 2 от основния закон и не може да се определя като дискриминационен критерии, защото не съществува в изчерпателно изброените в чл. 6, ал. 2 критерии, гарантиращи равенството на всички граждани пред закона.

Неоснователно е позоваването на народните представители на принципа за презумпция за невинност. В ЗРТ никъде не се визира и намек за вина в наказателно правен смисъл и по тази причина този аргумент в искането е ирелевантен. Неточно е и да се прави аналогия с част от мотивите по решение № 2 от 1999 г. на Конституционния съд. Случаят със законодателно въведените ограничения в ЗРТ по отношение на лица, кандидатстващи за ръководна роля в националното медийно електронно пространство на БНР и БНТ, както и в националния обществен орган е съвсем различен от този по Закона за администрацията. Ограниченията по ЗРТ не се отнасят до държавна длъжност и държавни служители, нито до признака “политическа принадлежност”. Конституционният съд в решение № 21 от 1996 г. изрично е приел, че НСРТ не е държавен орган. Следователно членството в съвета не е държавна длъжност и не би могло да се търси позоваване и на Международния пакт за граждански и политически права, който е ратифициран от Република България и по силата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията е част от вътрешното ни законодателство. В този пакт се изисква гарантиране на възможност за достъп при общи условия и равенство до държавни длъжности.

Ограничаване на правата на гражданите, извън изчерпателно изброените социални признаци в чл. 6, ал. 2 от Конституцията, са допустими, но с това и в най-малка степен не се нарушава Конституцията. В случая става въпрос за индивидуални ограничения, а презумпцията за липсата на ограничаващи обстоятелства се гарантира от Закона за достъпа до документите на бившата Държавна сигурност.

Законодателят с основание отказва на определена група хора да бъдат членове на НСРТ и на управителните съвети на БНР и БНТ, защото това се прави не като репресивна мярка, а в защита на обществения интерес. В тази насока следва да се посочи решение № 18 от 1997 г., където Конституционният съд категорично е застанал на становището, че “Правото на едно лице да заема определена длъжност не е абсолютно по своя характер. То подлежи на различни ограничения от обективен и субективен характер, които произтичат от различни конституционни ценности и принципи”.

VI. Член 30, ал. 2 ЗРТ

В искането си до Конституционния съд групата народни представители поддържат тезата, че разпоредбата на чл. 30, ал. 2 ЗРТ противоречи на чл. 1, ал. 3 от Конституцията, според която никой не може да си присвоява осъществяването на народния суверенитет.

В решение № 9 от 1994 г. Конституционният съд приема, че при мандатност основанията за предсрочно прекратяване на индивидуалния мандат трябва да бъдат винаги или обективни факти, които не допускат субективни интерпретации, или оставка. Възникването на тези обстоятелства води до едни и същи правни последици, независимо от органа, който е оправомощен да прекрати мандата. Налице е пълно съответствие на чл. 30, ал. 2 ЗРТ с практиката на Конституционния съд.

Законодателят е определил този ред за освобождаване на членове на НСРТ, като е съобразил обстоятелството, че те, “членовете”, действат в колегия и веднъж включени в нея, имат независимост от органа който ги е определил. Именно разпоредбата на чл. 30 от Закона, определящ механизмът на освобождаване на членовете на съвета, гарантира независимостта на НСРТ от органите, които са го съставили – Парламентът и Президентът, защото общественият интерес предполага НСРТ, веднъж избран, да остане независим от органите, които го формират.

По същия начин една конституционна разпоредба /чл. 148 от Конституцията/ осигурява независимостта на Конституционния съд, като му предоставя правомощието да прекратява предсрочно мандата на членовете си.

По тези съображения съдът счита, че няма основание да се приеме, че чл. 30 ЗРТ противоречи на Конституцията.

VII. Чл. 32, ал. 1, т. 9 изр. 2, чл. 105, ал. 1 и 3, чл. 106, ал. 2, чл. 107, ал. 3, чл. 109, ал. 2, чл. 111 частично, чл. 112, ал. 1 частично, чл. 113, чл. 114, ал. 1 и 2 частично, чл. 115, ал. 2, 3 и 4, чл. 118 частично, чл. 119, ал. 1, чл. 120, чл. 123, чл. 125, ал. 2 частично и чл. 125, ал. 3.

В искането се оспорва конституционносъобразността на разпоредбите от ЗРТ, свързани с предоставеното право на Държавната комисия по далекосъобщения да издава лицензии за радио-и телевизионна дейност. Депутатите посочват, че това право противоречи на чл. 37, ал. 1, чл. 39, ал. 1, чл. 40, ал. 1 и чл. 41, ал. 1 от Конституцията.

Конституционният съд не споделя изразената в искането теза.

Според Закона за далекосъобщенията /ЗД/ лицензиите се издават от ДКД и се утвърждават от Министерския съвет. Докато това лицензиране е за изграждане на далекосъобщителни мрежи и за

ползване на радио честотния спектър и за разпределението му, решението на НСРТ по ЗРТ е за съдържанието на услугите, които ще се предоставят чрез спектъра. Разпоредбите на ЗД, и по-конкретно чл. 27, т. 4, т.5 и т.6 се отнасят до лицензии за изграждане на далекосъобщителни мрежи и предоставяне на услуги чрез ползване на радио честотния спектър. Контролът върху подготвянето, създаването и разпространението на радио- и телевизионни програми по смисъла на параграф 1, т. 12 от Допълнителните и преходни разпоредби /ДПР/ на ЗД е извън компетентността на ДКД.

По отношение на медиите и в частност на радиото и телевизията съществува конституционната повеля на чл. 40, ал. 1 от Конституцията, за превръщането им в автономни, обществени институции, освободени от опеката на определен държавен орган /решение № 7 от 1996 г. на Конституционния съд/. Затова регулаторните функции за радиото и телевизията са предоставени със ЗРТ на НСРТ, който не е държавен орган /решение № 21 от 1996 г. на Конституционния съд/.

През последните години, за първи път в българското законодателство се разграничава режима за създаване на далекосъобщителни оператори от режима за радио- и телевизионни оператори. Лицензираното на далекосъобщителни оператори се осъществява по ЗД, а лицензирането за програмна дейност по ЗРТ. Това са два различни типа дейности, като при лицензирането ще следва да се следи главно за технологични изисквания – по ЗД, а за естетическо художествени качества – по ЗРТ. Същевременно медииния закон не дава основание да се поставя под съмнение самостоятелността на процедурата по издаване на радио- и телевизионни лицензии, тъй като в чл. 115 ЗРТ се предвижда НСРТ да изготвя мотивирано решение по всяко искане за лицензия за електронна медийна дейност, и ако съгласно решението на НСРТ искането се удовлетворява, Съветът

прилага към решението си и проекта за лицензия. Неоснователно е твърдението в искането, че “ДКД не е законно обвързана от решението на НСРТ. Тя може да издаде лицензия, но може и да откаже, независимо от положителното решение на НСРТ.” Комисията няма право да се произнася по критериите, определени в ЗРТ. Всички въпроси свързани с издаването, изменението и прекратяването на лицензите за радио телевизионна дейност, съответно с гарантиране на правото на свободно изразяване чрез медиите, са в правомощията на НСРТ.

Конституционният съд нееднократно се е произнасял по въпроса за отношенията между комуникационните права и регулаторните органи в информационното пространство. Връзката между свободата на словото и правомощията на ДКД са били предмет на разглеждане и в решение № 33 от 1998 г., където аргументацията на съда важи и за настоящия случай. В решението се казва:” Както вече Конституционният съд е посочил в свое решение № 7/1996 г. по к.д. № 1/1996 г. държавната намеса при разпределение на радио честотния спектър е неизбежна, от което следва, че свободата на електронните медии по чл. 40, ал. 1 от Конституцията не изключва интервенцията на държавата. Принципът на чл. 40, ал. 1 ще бъде спазен, когато условията и редът за лицензиране са публични, достъпни и предварително установени”.

По изложените мотиви Конституционният съд не приема, че атакуваните текстове по този раздел на искането, свързани с лицензирането на радио- и телевизионните оператори по реда и условията, предвидени в ЗРТ, противоречат на Конституцията.

VIII. Член 52, ал. 1 ЗРТ.

Член 52, ал. 1 ЗРТ регламентира, че право на обръщение по БНР и БНТ имат президентът на Републиката, председателят на Народното

събрание, министър-председателят, главният прокурор и председателите на Конституционния съд, на Върховния административен съд и на Върховния касационен съд.

Подателите на искането твърдят, че тази разпоредба създава реална опасност от допускане на привилегии, основани на политическа принадлежност, заплаха за свободата на мисълта, съвестта и комуникационните права на гражданите. Мотивирайки конституционните си основания при атакуването на текста на чл. 52, ал. 1 ЗРТ народните представители акцентират и върху мотивите на Решение № 21 от 1996 г. на Конституционния съд, занимаващо се и с този проблем в отменения ЗРТ от 1996 г., когато аналогичен текст беше отменен от съда като противоконституционен като нарушаващ принципа на равнопоставеност на трите конституционно регламентирани власти. Добросъвестно депутатите отбелязват, че в сегашния ЗРТ този порок е преодолян, но независимо от това развиват теза, която Конституционния съд не може да сподели. Основният мотив на вносителите на искането е, че няма политически плюрализъм, тъй като и президентът, и председателят на Народното събрание, и министър-председателят са от една политическа сила. Това, разбира се, към този момент е вярно, но този аргумент е конюнктурен и трудно би могъл да обоснове противоконституционност на текста на чл. 52, ал. 1 ЗРТ. Съображенията на съда за това са следните:

Законодателят е предвидил право на обръщение на определени държавни органи или на техните ръководители, а не на конкретни лица, независимо дали последните са членове на някоя политическа сила или са деполитизирани. Привилегията се основава не на партийна принадлежност или личностни качества, а на факта, че на тези лица е възложено законодателно да ръководят конституционно регламентирани държавни институции. Съдът счита, че е

неоснователно да се атакува правото на обръщение на президента, председателя на Народното събрание и министър-председателя само за това, че те принадлежат към една и съща политическа сила. При една демократична държавно-правна уредба, при каквата, несъмнено, се развива и управлява Република България, политическите сили и техните представители във висшата държавна власт се сменят, но това не означава, че техните права да комуникират като държавници с обществото трябва периодично да се променят с оглед на политическата конюнктура. От тази гледна точка още по-необосновано е да се поставят на съмнение тези права на ръководителите на независимата съдебна власт и на Конституционния съд.

В заключение, съдът счита за уместно да отбележи, че законодателят с разпоредбата на чл. 52, ал. 1 ЗРТ стриктно е спазил конституционния принцип за равнопоставеност и независимост на законодателната, изпълнителната и съдебната власт, като е предоставена еднаква възможност за обръщение по БНР и БНТ на всички.

Евентуалното лишаване от такава възможност за комуникация ще противоречи на чл. 41, ал. 2 от Конституцията, тъй като ще ограничи възможностите на гражданите да получават информация от държавни органи или институции по въпроси, представляващи за тях законен интерес.

По изложените съображения Конституционния съд счита, че няма основание разпоредбата на чл. 52, ал. 1 ЗРТ да бъде обявена за противоконституционна.

IX. Член 67, т. 2 относно думата “груби”.

Подателите на искането до Конституционния съд претендират противоконституционност на чл. 67, т. 2 ЗРТ относно думата “груби” в израза “груби нарушения”, тъй като съдържанието на този израз не е

определено в закона. Текстът предвижда предсрочно прекратяване на мандатите на генералните директори на БНР и БНТ, когато те извършват груби или системни нарушения на този закон. Депутатите твърдят, че понятието “системни нарушения” е уточнено, но “груби нарушения” – не е. Визира се противоречие на израза с чл. 5, ал. 3 от Конституцията.

Конституционният съд счита това искане за неоснователно. С бланкетни понятия законът е принуден неизбежно да работи. Действително, законодателят не е изяснил в Допълнителните разпоредби на ЗРТ съдържанието на израза “груби нарушения” на този закон, но това е поради голямото разнообразие на хипотези, като всяка от тях би могла да се преценява само с оглед на конкретната ситуация и конкретен момент. Това е така защото едно нарушение на закона в определени ситуации, например извънредно положение, би могло да се квалифицира като грубо, докато в една спокойна, нормална ситуация такова нарушение не би било правно релевантно. Законодателят е предоставил на практиката във всеки отделен случай и при всяка конкретна обстановка да се прави преценка на степента и сериозността на нарушението. Обратното би довело до излишно и абстрактно теоретизиране на понятието “груби”.

Позоваването на противоречие с разпоредбата на чл. 5, ал.3 от Конституцията в конкретния случай е неправилно и некоректно. Цитираната разпоредба от Конституцията визира само забраната за обратно действие на наказателния закон и се отнася само за престъпления. И не следва те да се приравняват с всякакви други нарушения – административни, трудови, дисциплинарни и т.н.

По тези съображения Конституционният съд приема, че искането следва да бъде отхвърлено.

Х. Член 93, ал. 1, чл. 94 и чл. 96 ЗРТ.

Съгласно разпоредбата на чл. 93, ал. 1 ЗРТ за финансиране на обществената радио- и телевизионна дейност се заплаща месечна такса по законодателно определен размер въз основа на всеки регистриран електромер. Подателите на искането атакуват принципа за въвеждане на месечна такса, нейния размер и начина на събиране, определени в чл. 94 ЗРТ. Депутатите поддържат, че такса по смисъла по чл. 60, ал. 1 от Конституцията се плаща за дадена услуга, поради което задължаването на всички граждани да плащат такса въз основа на притежаван електромер противоречи на Конституцията.

Конституционният съд приема, че искането следва да бъде отхвърлено на следните основания:

Въвеждането на такси за радио и телевизия е основен модел на финансиране на обществените телевизии. Въвеждането на такси за попълване на фонд "Радио и телевизия", от които на ред с другите предвидени от ЗРТ разходни направления ще се финансират и БНР, и БНТ, като национални обществени оператори, е единствения възможен начин за финансовото им откъсване от държавния бюджет по пътя на прехода от държавните към обществени медии.

За да аргументира тезата си за неоснователност на искането за обявяване на чл. 93, ал. 1 ЗРТ за противоконституционен, съдът, от фактическа и правна страна, в конкретния случай приема, че радио – телевизионната такса не е цена на услуга, а държавно вземане. Тя не е цена за приемане на конкретни програми, а държавно вземане с цел да се формира приходната част на фонд "Радио и телевизия". Този фонд реално позволява радиочестотния спектър /върху който впрочем държавата има суверенни права, съгласно разпоредбата на чл. 18, ал. 3 от Конституцията и чрез който се разпространяват радио и телевизионни програми/ да се ползва от всички граждани, като при това се разруши съществуващата връзка между обществените оператори

БНР и БНТ от една страна, а от друга – държавния бюджет и се създаде още една действителна гаранция за тяхната истинска независимост.

От гледна точка на принципа за събиране на таксата, законодателят е преценил като най-подходящ за условията у нас принципът, прилаган вече продължително време в други страни със сходни на нашите условия – събиране на такса в зависимост от регистрираните електромери, с изключение на електромерите за промишлени нужди. За избягване на социална несправедливост законодателят е въвел възможността чрез деклариране, гражданите, не притежаващи приемащи устройства, да се освобождават от заплащане на такси.

В заключение, следва да се посочи още, че законодателното възприемане на други модели, например заплащане на принцип “ радио приемник или телевизор”, става все по неадекватно с развитието на новите технологии, когато радио – и телевизионни програми могат да се приемат чрез компютри, мобилни телефони и по друг технически начин, което прави регистрирането на всички и всякакви приемащи устройства практически невъзможно.

По изложените съображения съдът счита, че няма основание да се приеме, че разпоредбите на чл. 93, ал. 1 чл. 94 и чл. 96 ЗРТ, противоречат на Конституцията.

XI. Член 93, ал. 4 ЗРТ в частта му “ по всяко време”.

Член 93, ал. 4 ЗРТ допуска възможността съответната служба да може по всяко време да извърши проверка за верността на декларацията подадена по реда на чл. 93, ал. 3 ЗРТ. Несъмнено тази проверка включва достъп на длъжностни лица до жилището на съответния гражданин. Подателите на искането считат, че с израза “по всяко време” се нарушава неприкосновеността на жилището, гарантирано в чл. 33 от Конституцията.

Конституционният съд споделя разбирането, изложено от групата депутати , че чл. 93, ал. 4 ЗРТ в частта му “ по всяко време” нарушава Конституцията. Съображенията на съда за този извод са следните:

Действително, Конституцията допуска достъп до жилището на обитателя му в случаите, предвидени в закон. Допустим е и достъпът до инсталации /водоснабдяване, електроснабдяване и пр./ и проверка на декларираны обстоятелства, свързани с тях. Съдът обаче, счита, че това не може да става произволно, “по всяко време”. Нарушава се конституционната гаранция за неприкосновеност на жилището. Не е налице достатъчно висока степен на обществен интерес, обосноваваща изключение от конституционния принцип на чл. 33, ал. 1 от Конституцията.

Ето защо, има основание да се приеме, че разпоредбата на чл. 93, ал. 4 ЗРТ в частта му “ по всяко време” противоречи на Конституцията.

ХП. Член 102, т. 2 и 3 ЗРТ

Член 102, т. 2 и 3 ЗРТ предвижда част от събраните от търговските радио- и телевизионни оператори лицензионни и годишни такси да постъпват във фонд “Радио и телевизия”. Текстовете се атакуват като противоконституционни и основният аргумент на народните представители е, че чрез този фонд се финансират предимно националните електронни медии – БНР и БНТ, докато таксите се събират от техните конкуренти, с което се нарушава чл. 19, ал. 1 и 2 от Конституцията.

Конституционният съд счита, че искането е неоснователно и следва да се отхвърли поради следните съображения:

На първо място, средствата по фонд “Радио и телевизия” според нормата на чл. 103, ал. 1 ЗРТ се разходват освен за финансиране на БНР и БНТ, което съгласно чл. 103, ал. 2 от същия закон е целево, но и за

още шест други направления. По същия начин и от същия фонд се финансира и НСРТ, който е лицензиращия орган, наред с ДКД.

Нещо повече – от съществено значение е обстоятелството, че събирането на лицензионните такси е именно, за да се осигури самостоятелност на лицензионната дейност на Съвета от бюджета. Освен това законодателят е предвидил за БНР и БНТ като водещи национални обществени оператори, множество допълнителни задължения в публичен интерес, каквито всички останали оператори нямат. Следователно, по силата на специалното си положение в електронното медийно пространство БНР и БНТ не са в отношение на равнопоставеност с останалите оператори и се нуждаят, според законодателя, от по-висока степен на финансова гарантираност и осигуреност.

Освен това, заплащането на лицензионни такси не може да доведе до нелоялна конкуренция по смисъла на чл. 19, ал. 2 от Конституцията, тъй като БНР и БНТ не се издържат единствено и само от лицензионните такси на своите конкуренти. При издаването на лицензиите на БНР и БНТ те също ще заплатят дължимите такси. От друга страна, на тях им се възлагат много повече ограничения и задължения, които изключват чисто търговската дейност с цел печалба. Тези обстоятелства обосновават подпомагането им от бюджета вкл. и чрез отстъпване на част от лицензионните такси за определен период, както е уредено в параграф 2 от ПЗР на ЗРТ. По този начин законодателят коректно и без да нарушава Конституцията е направил възможното за решаването на проблема по начин, който не нарушава правата на останалите радио – и телевизионни оператори, а единствената му цел е била защитата на обществения интерес и равнопоставеност на всички субекти в електронното медийно пространство.

ХШ. Член 105, ал. 4 и чл. 111, т. 6 ЗРТ

Член 105, ал. 4 ЗРТ изисква кандидатите за лицензия за радио – и телевизионна дейност да декларират отсъствието на определени обстоятелства, при наличието на които кандидатстването им е недопустимо. В искането на народните представители се твърди, че това е в противоречие с конституционния принцип за еднакви правни условия за стопанска дейност – чл. 19, ал. 2 от Конституцията.

Конституционният съд счита направеното искане за обявяване противоконституционност на чл. 105, ал. 4 ЗРТ за неоснователно, поради следните основания:

Разпоредбата на чл. 105, ал. 4, т.т. 1-9 съдържат две групи изисквания към юридическите лица – кандидати за лицензия, независимо от правната им същност и законът по който са регистрирани, а именно:

-Изисква се за юридическите лица – кандидати, за съдружници или акционери в тях да не са установявани неблагоприятни обстоятелства по предвиден от закона ред и в предвидената от закона форма, или невъзможност да докажат произхода на имуществото и капитала си. Тези изисквания са посочени в чл. 105, ал. 4 т.т. 1-6 ЗРТ. Става въпрос за юридически лица, на които е отказано или отнето разрешението за извършване на застрахователна дейност, кандидати обявени в несъстоятелност или в производство по обявяването ѝ, такива които не могат да докажат капитала си в съответствие с чл. 6 от закона за мерките срещу изпирането на пари и титуляри на необслужвани кредити, включени в списъка по чл. 3, ал. 1 от Закона за информация относно необслужвани кредити. Законодателят поставя такъв род субекти в невъзможност да извършват радио – и/или телевизионна

дейност. Конституционната опора на такъв императив се съдържа в чл. 19, ал. 2 края, от Конституцията.

-Изисква се да не съществуват предпоставки за нелоялна конкуренция – чл. 105, ал. 4, т.т. 7-9 ЗРТ. Тези текстове намират своята конституционна опора във втората част на разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от Конституцията. На законодателя е делегирано правото и задължението да приема норми, с които да се предотврати злоупотреба с монополизма и нелоялната конкуренция. В тази група кандидати за лицензия по ЗРТ попадат субекти, които паралелно с евентуалното упражняване на радио- и телевизионна дейност извършват и рекламна, охранителна или далекосъобщителна дейност и като резултат на това получават монополно положение на пазара, което от конституционна гледна точка е недопустимо.

Нормата на чл. 19, ал. 2 от Конституцията защитава възможността на субектите да участват в стопанския живот, но не издига тази възможност над другите принципи, залегнали в Конституцията. Конституционният съд се е произнесъл в този смисъл в свои решения като: Решение № 18 от 1997 г., и Решение № 6 от същата година. Според Конституционният съд “правото на свободна стопанска инициатива няма абсолютен характер”. Законодателят има правомощието да очертае конкретни рамки при установяване принципа на свободната стопанска инициатива в отделните сфери на икономическия и социален живот. Налагането на едни или други ограничения не противоречи на Конституцията, ако са въведени с цел защита на обществения интерес и ако отговарят на законодателната целесъобразност какъвто безспорно е и настоящият случай. Това още повече е така и на фона на цитираното решение № 6 от 1997 г. Конституционният съд е намерил за необходимо да подчертае, че правото на свободна стопанска инициатива няма абсолютен характер и

че тази инициатива може да бъде ограничавана винаги в хипотезите на чл. 57, ал. 2 и 3 от Конституцията, което несъмнено е в унисон с един от основните конституционни принципи – защита на обществения интерес. Въвеждането от законодателя на някои определени изисквания /ограничения/, когато с това не се нарушава Конституцията, е въпрос на целесъобразност и ефективна защита на обществения интерес.

XIV. Член 111, т. 8 ЗРТ.

Според разпоредбата на чл. 111, т. 8 ЗРТ кандидатите за лицензия за радио – и телевизионна дейност трябва да прилагат към писменните си заявления до ДКД програмен проект, програмна концепция, програмен профил и програмна схема. Според подателите на искането по този начин се нарушава правото за свободно изразяване на мнение, правото да се търси, получава и разпространява информация. Привеждат се аргументи и от решение № 21 от 1996 г. на Конституционния съд относно аналогични текстове от отменения ЗРТ.

Конституционният съд не споделя изложената в искането теза на следните основания:

Представянето на исканата в чл. 111, т. 8 ЗРТ документация е във връзка с две релевантни за лицензирането обстоятелства – определяне на точния обхват на лицензионното право и доколко се спазват от радио – и телевизионните оператори принципите по чл. 10 ЗРТ и изискванията по чл. 17, ал. 2 на същия закон. Същественото е, че НСРТ няма правомощията да коригира предоставените съгласно изискванията на т. 8 от чл. 111 ЗРТ документи. В ЗРТ не съществува и изискване за предварително одобряване на програмното съдържание и следователно не съществува никаква опасност за предварително цензуриране на тези програми. И четирите документа изискват само формално описание на програмите – от гледна точка на технологията /проект/, на обществен

интерес /концепция/, степен на специализираност /профил/ и на общуване с аудиторията /схема/. Тези параметри са формални и в тях може да се побере всяко съдържание, неограничена информация, мнения, позиции и пр. Следователно, именно от тези програмни документи може да се направи преценка доколко програмните намерения на кандидата са съобразени с изискванията на ЗРТ, т.е. дали кандидатът може да бъде лицензиран.

Наистина, с решение № 21 от 1996 г. Конституционният съд е обявил за противоконституционни текстове, свързани с одобряване на програмно съдържание, като посочва: “От нормата на чл. 82, ал. 1 ЗРТ /отменен – бел. на съда/ ясно личи, че за да одобри една програма НСРТ прави преценката си въз основа на “съдържанието и акцентите на програмите”. Става въпрос за отменена разпоредба в ЗРТ. В действащият закон такова изискване за предварително одобряване на програмно съдържание не съществува. Следователно, случаите по двата закона не са идентични.

По изложените съображения съдът приема, че това искане следва да бъде отхвърлено.

XV. Параграф 9 ПЗР на ЗРТ.

В искането си групата депутати оспорват конституционността на параграф 9 ПЗР на ЗРТ с оглед на чл. 18, ал. 6 и чл. 19, ал. 1 и 2 от Конституцията. Твърди се, че се нарушава правото на свободна инициатива на БНТ и на принудителното ограничаване със закон на нейните приходи.

Конституционният съд не споделя тези съображения. Основанията за това са следните:

Българската национална телевизия не е просто един от множеството телевизионни оператори у нас. Тя има особен правен статут. БНТ е национален телевизионен оператор с монополно

положение на ефирния медиен пазар, какъвто ще бъде до лицензирането на частен телевизионен оператор с национално покритие. Логиката на параграф 9 ПЗР на ЗРТ е да се защитят правата на потребителите от злоупотреба с фактическия монопол от страна на БНТ и това ограничение да отпадне с отварянето на телевизионния пазар. Доколкото радиопазарът е отворен в значителна степен, такова ограничение не е предвидено например за БНР.

Безспорно е, че търговската реклама е информация, но законодателят има правото да регламентира както времетраенето на рекламата, така и начина на нейното поднасяне, поясите на разполагане на такъв вид информация и други елементи на рекламата от гледна точка на публичния интерес. Следователно, обществено оправдано е да бъдат предприети подобни мерки за ограничаване на рекламата в най-гледаното телевизионно време, разбира се, за ограничен срок.

На основание на изложеното не може да се приеме, че параграф 9 е в противоречие с конституционните изисквания за стопанисване на държавната собственост в интерес на обществото или за закрила на свободната стопанска инициатива.

По тези съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията Конституционният съд

Р Е Ш И:

Обявява за противоконституционна разпоредбата на чл. 93, ал. 4 от Закона за радиото и телевизията, /ДВ бр. 138 от 1998 г./, в частта относно израза “по всяко време”.

Отхвърля искането на 52 народни представители от XXXVIII Народно събрание за обявяване на противоконституционността на

следните разпоредби от Закона за радио и телевизия /ДВ, бр. 138 от 1998 г./:

Член 5, чл. 7, т.8, чл. 11, ал. 2, чл. 24, чл. 26, т. 3, чл. 29, ал. 1, чл. 30, ал. 2 и 3, чл. 31, чл. 32, чл. 33, чл. 37, ал. 2, чл. 52, ал. 1, чл. 58, ал. 1, чл. 59, ал.2 , т. 3, чл. 61, ал. 1, чл. 93, ал. 1, чл. 94, чл. 96, чл. 98, чл. 99, чл. 101, ал. 1, чл. 102, т. 2 и 3, чл. 105, ал. 1, 3 и 4, чл. 106, ал. 2, чл. 107, ал. 3, чл. 109, ал. 2, чл. 111, т.6, чл. 113, чл. 114, чл. 115, чл. 116, чл. 117, чл. 118, чл. 119, чл. 120, чл. 123, чл. 125, ал. 2, чл. 127, ал. 1, параграф 2, ал. 1, 3 и 4, параграф 3, параграф 5, ал. 2, 3 и 4, и параграф 9 изцяло както и частично чл. 67, т. 2 относно думата “груби”, чл. 111 относно думите “до Държавната комисия по далекосъобщения”, чл. 111, т. 8 относно думите” програмен проект, програмна концепция, програмен профил, програмна схема” и чл. 112, ал. 1 относно думите” на Държавната комисия по далекосъобщения”.

Председател:

Живко Сталев *(чл. 25, 24, ал. 1, 26
т. 3, 59 ал. 2, т. 1)*

Членове:

Асен Мадов

Иван Григоров

Цанко Хаджистойчев

Тодор Тодоров *О.М.*

*чл. 26, т. 3
чл. 32, ал. 1, 9
чл. 59, ал. 2, т. 3
чл. 105, ал. 1, 3, 4
чл. 106, ал. 2
чл. 109, ал. 3
чл. 111
чл. 112
чл. 113
чл. 114
чл. 115
чл. 118
чл. 119, ал. 1
32 чл. 120
чл. 123
чл. 125, ал. 2, 3*

Станислав Димитров

Александър Арабаджиев

О.м.чл. 5, чл. 7, 78, 281
чл. 24, чл. 269.3 и чл. 59,
чл. 2, 7, 3 и чл. 105, чл. 11

Неделчо Беронов

Георги Марков

Димитър Гочев

Маргарита Златарева

О.м.чл. 11,

чл. 26 т. 3
чл. 59 ал. 2 т. 3

Стефанка Стоянова

О.м.чл. 26, т. 3 и
чл. 59, ал. 2, т. 3